

అథ చతుఃషోఠచాశ స్సర్గః

లంకాదహనమ్

వీక్షమాణ స్తతో లంకాం కపిః కృతమనోరథః |
 వర్ధమానసముత్సాహః కార్యశేష మచింతయత్ || 1

కిన్ను ఖల్వవశిష్టం మే కర్తవ్య మిహ సాంప్రతమ్ |
 యదేషాం రక్షసాం భూయ స్సంతాపజననం భవేత్ || 2

వనం తావత్ ప్రమథితం ప్రకృష్టా రాక్షసా హతాః |
 బలైకదేశః క్షపిత శ్శేషం దుర్గవినాశనమ్ || 3

దుర్గే వినాశితే కర్మ భవేత్ సుఖ పరిశ్రమమ్ |
 అల్పయత్నేన కార్యేఽస్మిన్ మమ స్యాత్ సఫల శ్శ్రమః || 4

యో హ్యాయం మమ లాంగూలే దీప్యతే హవ్యవాహనః |
 అస్య సంతర్పణం న్యాయ్యం కర్తు మేభి ర్గృహోత్తమైః || 5

తతః ప్రదీప్తలాంగూల స్సవిద్యు దివ తోయదః |
 భవనాగ్రేషు లంకాయా విచచార మహాకపిః || 6

గృహో ధ్గృహం రాక్షసానా ముద్యానాని చ వానరః |
 వీక్షమాణో హ్యసంత్రస్తః ప్రాసాదాంశ్చ చచార సః || 7

అవప్తుత్య మహావేగః ప్రహస్తస్య నివేశనమ్ |
 అగ్నిం తత్ర స నిక్షిప్య శ్వసనేన సమో బలీ || 8

తతోఽన్యత్ పుష్టువే వేశ్మ మహాపార్శ్వస్య వీర్యవాన్ |
 ముమోచ హనుమా నగ్నిం కాలానలశిఖోపమమ్ || 9

- వజ్రదంష్ట్రస్య చ తథా పుప్లువే స మహాకపిః |
 శుకస్య చ మహాతేజా స్సారణస్య చ ధీమతః || 10
- తథా చేంద్రజితో వేశ్మ దదాహ హరియూథపః |
 జంబుమాలే స్సుమాలేశ్చ దదాహ భవనం తతః || 11
- రశ్మికేతోశ్చ భవనం సూర్యశత్రో స్తథైవ చ |
 హ్రాస్వకర్ణస్య దంష్ట్రస్య రోమశస్య చ రక్షసః || 12
- యుద్ధోన్మత్తస్య మత్తస్య ధ్వజగ్రీవస్య రక్షసః |
 విద్యుజ్జిహ్వస్య ఘోరస్య తథా హస్తీముఖస్య చ || 13
- కరాళస్య పిశాచస్య శోణితాక్షస్య చైవ హి |
 కుంభకర్ణస్య భవనం మకరాక్షస్య చైవ హి || 14
- యజ్ఞశత్రోశ్చ భవనం బ్రహ్మశత్రో స్తథైవ చ |
 నరాంతకస్య కుంభస్య నికుంభస్య దురాత్మనః || 15
- వర్ణయిత్వా మహాతేజా విభీషణగృహం ప్రతి |
 క్రమమాణః క్రమేణైవ దదాహ హరిపుంగవః || 16
- తేషు తేషు మహార్హేషు భవనేషు మహాయశాః |
 గృహే ష్వుద్ధిమతా మృద్ధిం దదాహ స మహాకపిః || 17
- సర్వేషాం సమతిక్రమ్య రాక్షసేంద్రస్య వీర్యవాన్ |
 ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రావణస్య నివేశనమ్ || 18
- తతస్తస్మిన్ గృహే ముఖ్యే నానారత్నవిభూషితే |
 మేరుమందరసంకాశే సర్వమంగళశోభితే || 19
- ప్రదీప్త మగ్ని ముత్స్పృజ్య లాంగూలాలాగ్రే ప్రతిష్ఠితమ్ |
 ననాద హనుమాన్ వీరో యుగాంతజలదో యథా || 20

- శ్వసనేన చ సంయోగా దతివేగో మహాబలః ।
 కాలాగ్ని రివ జజ్వాల ప్రావర్ధత హుతాశనః ॥ 21
- ప్రదీప్త మగ్నిం పవన స్తేము వేశ్మ స్వచారయత్ ।
 అభూ చ్ఛ్విసనసంయోగా దతివేగో హుతాశనః ॥ 22
- తాని కాంచనజాలాని ముక్తామణిమయాని చ ।
 భవనా న్యవశీర్యంత రత్నవంతి మహాంతి చ ॥ 23
- తాని భగ్నువిమానాని నిపేతు ర్వసుధాతలే ।
 భవనానీవ సిద్ధానా మంబరాత్ పుణ్యసంక్షయే ॥ 24
- సంజజ్ఞే తుముల శ్శబ్దో రాక్షసానాం ప్రధావతామ్ ।
 స్వగృహస్య పరిత్రాణే భగ్నోత్సాహోర్జితశ్రియామ్ ॥ 25
- నూన మేషోఽగ్ని రాయాతః కపిరూపేణ హా ఇతి ।
 క్రందంత్య స్సహసా పేతు స్సనంధయధరా స్త్రియః ॥ 26
- కాశ్చి దగ్నిపరీతేభ్యో హర్మ్యేభ్యో ముక్తమూర్ధజాః ।
 పతంత్యో రేజిరేభ్రేభ్య స్సాదామిన్య ఇవాంబరాత్ ॥ 27
- వజ్రవిద్రుమవైడూర్య ముక్తారజత సంహితాన్ ।
 విచిత్రాన్ భవనాన్ ధాతుాన్ స్యందమానాన్ దదర్శ సః ॥ 28
- నాగ్ని స్తృప్యతి కాష్ఠానాం తృణానాం హరియూథపః ।
 నాఽగ్నో ర్నాపి విశస్తానాం రాక్షసానాం వసుంధరా ॥ 29
- క్వచిత్ కింశుకసంకాశాః క్వచి చ్చాల్యుత్థిసన్నిభాః ।
 క్వచిత్ కుంకుమసంకాశా శ్శిఖా వహ్నో శ్చకాశిరే ॥ 30
- హనూమతా వేగవతా వానరేణ మహాత్మనా ।
 లంకాపురం ప్రదగ్ధం తద్ రుద్రేణ త్రిపురం యథా ॥ 31

తతస్తు లంకాపురపర్వతాగ్రే
 సముత్థితో భీమపరాక్రమోఽగ్నిః ।
 ప్రసార్య చూడావలయం ప్రదీప్తో
 హనూమతా వేగవతా విస్ఫుల్లః ॥ 32

యుగాంతకాలానల తుల్యవేగః
 సమారుతోఽగ్ని ర్వవృధే దివిస్పృక్ ।
 విధూమర్మశి ర్భవనేషు సక్తో
 రక్ష శ్శరీరాజ్య సమర్పితార్చిః ॥ 33

ఆదిత్యకోటీ సదృశ స్సృతేజా
 లంకాం సమస్తాం పరివార్య తిష్ఠన్ ।
 శబ్దై రనేకై రశనిప్రరూఢైః
 భిందన్నివాండం ప్రబభౌ మహాగ్నిః ॥ 34

తత్రాంబరా దగ్ని రతిప్రవృద్ధో
 రూక్షప్రభః కింశుకపుష్పచూడః ।
 నిర్వాణధూమాకులరాజయ శ్చ
 నీలోత్పలాభాః ప్రచకాశిరేఽబ్రాః ॥ 35

వజ్రీ మహేంద్ర స్త్రిదశేశ్వరో వా
 సాక్షా ద్యమో వా వరుణోఽనిలో వా ।
 రుద్రోఽగ్ని రర్కో ధనదశ్చ సోమో
 న వానరోఽయం స్వయ మేవ కాలః ॥ 36

కిం బ్రహ్మణ స్సర్వపితామహస్య
 సర్వస్య ధాతు శ్చతురాననస్య ।
 ఇహోఽగతో వానరూపధారీ
 రక్షోపసంహారకరః ప్రకోపః ॥ 37

కిం వైష్ణవం వా కపిరూప మేత్య
 రక్షో వినాశయ పరం సుతేజః |
 అనంత మవ్యక్త మచింత్య మేకం
 స్వమాయయా సాంప్రత మాగతం వా || 38

ఇత్యేవ మూచు ర్భూవో విశిష్టాః
 రక్షో గణా స్తత్ర సమేత్య సర్వే |
 సప్రాణిసంఘాం సగృహం సవృక్షాం
 దగ్ధాం పురీం తాం సహసా సమీక్ష్య || 39

తత స్తు లంకా సహసా ప్రదగ్ధా
 స రాక్షసా సాశ్వరథా సనాగా |
 సపక్షిసంఘా సమృగా సవృక్షా
 రురోద దీనా తుములం స శబ్దమ్ || 40

హా తాత! హా పుత్త్రక! కాంత! మిత్ర!
 హా జీవితం భోగయుతం సుపుణ్యం |
 రక్షో భి రేవం బహుధా బ్రువద్భిః
 శబ్దః కృతో ఘోరతర స్సుభీమః || 41

హుతాశనజ్వాలసమావృతా సా
 హతప్రవీరా పరివృత్తయోధా |
 హనూమతః క్రోధబలాభిభూతా
 బభూవ శాసోపహతేవ లంకా || 42

స సంభ్రమత్రస్త విషణ్ణరాక్షసాం
 సముజ్జ్వల జ్జ్వాలహుతాశనాంకితామ్ |
 దదర్శ లంకాం హనుమాన్ మహామనాః
 స్వయంభు కోపోపహతా మివావనిమ్ || 43

భంక్త్వా వనం పాదపరత్నసంకులం
 హత్వా తు రక్షాంసి మహాంతి సంయుగే ।
 దగ్ధ్వా పురీం తాం గృహరత్న మాలినీం
 తస్థౌ హనుమాన్ పవనాత్మజః కపిః ॥ 44

త్రికూటశృంగాగ్రతలే విచిత్రే
 ప్రతిష్ఠితో వానరరాజసింహః ।
 ప్రదీప్తలాంగూల కృతార్చిమాలీ
 వ్యరాజతాదిత్య ఇవాంశుమాలీ ॥ 45

స రాక్షసాం స్తాన్ సుబహూంశ్చ హత్వా
 వనం చ భంక్త్వా బహుపాదపం తత్ ।
 విస్మజ్య రక్షోభవనేషు చాగ్నిం
 జగామ రామం మనసా మహాత్మా ॥ 46

తతస్తు తం వానరవీరముఖ్యం
 మహాబలం మారుతతుల్యవేగమ్ ।
 మహామతిం వాయుసుతం పరిష్ఠం
 ప్రతుష్టువు ర్దేవగణాశ్చ సర్వే ॥ 47

భంక్త్వా వనం మహాతేజా హత్వా రక్షాంసి సంయుగే ।
 దగ్ధ్వా లంకాపురీం రమ్యాం రరాజ స మహాకపిః ॥ 48

తత్ర దేవాన్ సగంధర్వా సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః ।
 దృష్ట్వా లంకాం ప్రదగ్ధాం తాం విస్మయం పరమం గతాః ॥ 49

తం దృష్ట్వా వానరశ్రేష్ఠం హనుమంతం మహాకపిమ్ ।
 కాలాగ్ని రితి సంచింత్య సర్వభూతాని తత్రసుః ॥ 50

దేవాశ్చ సర్వే మునిపుంగవాశ్చ
 గంధర్వవిద్యాధర నాగయక్షాః |
 భూతాని సర్వాణి మహాంతి తత్ర
 జగ్ముః పరాం ప్రీతి మతుల్యరూపామ్ ||

51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్తికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే చతుఃపంచాశ స్సర్గః

ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమా మ్యహమ్ ||
 ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
 పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైసం జహి రావణిమ్ ||

అథ పంచపంచాశ స్సర్గః

హనుమతా ఆత్మకృతనిందనమ్

లంకాం సమస్తాం సందీప్య లాంగూలాగ్నిం మహాబలః |
 నిర్వాపయామాస తదా సముద్రే హరిసత్తమః || 1

సందీప్యమానాం విధ్వస్తాం త్రస్తరక్షోగణాం పురీమ్ |
 అవేక్ష్య హనుమాన్ లంకాం చింతయామాస వానరః || 2

తస్యాభూత్ సుమహాం స్త్రాసః కుత్సా చాత్మ న్యజాయత |
 లంకాం ప్రదహతా కర్మ కింస్విత్ కృత మిదం మయా || 3

ధన్యా స్తే పురుషశ్రేష్ఠా యే బుద్ధ్యా కోప ముత్థితమ్ |
 నిరుంధతి మహాత్మానో దీప్త మగ్ని మివాంభసా || 4

క్రుద్ధః పాపం న కుర్యాత్ కః క్రుద్ధో హన్యా ధ్గురూ నపి |
 క్రుద్ధః పరుషయా వాచా నర స్సాధూ నధిక్షిపేత్ || 5